

בשוגג, לדברי רבי עקיבא חייב בקרבן 'עולה ויורד' (שדרש בריבוי ומיעוט נפש כי תשבע... להרע... לכל אשר יבטא). ולרבי ישמעאל – פטור (שהיה דורש התורה ב'כללות ופרטות' ולא נתרבה חיוב קרבן אלא בשבועות דלהבא. וכן שיטת רבי למסקנא).
 וסתם משנתנו (למסקנא) – לחייב קרבן, כרבי עקיבא.
 וכן הלכה (רמב"ם שבועות א ועוד).
 ע"ע להלן כ-כא.

דף ד

ד. האם יש נפקותא לענין חיוב מלקות בדיני יציאות השבת ובמראות נגעים?

ביציאות השבת נפקא מינה למלקות רק למאן דאמר לאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין לוקין עליו. וכן דעת רבי ישמעאל.

ודוקא כשהתרו בו למלקות ולא התרו למיתה (עפ"י מכות יג; ר"י בן מגאש). ולהלכה בכל אופן אין לוקים על לאו הניתן לאזהרת מיתת בית דין.
 במראות נגעים – גפ"מ לקוצץ הנגע, שלוקה.

יש אומרים שגם על נגעים טהורים לוקין (ערש"י שבת קלב:). וצריך לומר שלא אמרו בסוגיתנו שאין לוקים רק לפי הסלקא-דעתין בפירוש המשנה. או שמא לא אמרו בקוצץ ממש אלא במסיר סימני טומאה אחרונים.

ה. א. מה החילוק בין 'כלל ופרט' ו'כלל וכלל' לבין 'ריבוי ומיעוט' ו'ריבוי ומיעוט וריבוי'?

ב. מהן הנפקותות המבוארות בסוגיא בין הדורש את התורה בכלל ופרט, לדורש בריבוי ומיעוט?

א. 'כלל ופרט' – אין בכלל אלא מה שבפרט. (שהפרט פירושו של הכלל הוא. רש"י). 'כלל ופרט וכלל' – אי אתה דן אלא כעין הפרט (הכלל האחרון מוסיף על הפרט שצמצם, כל הדומה לו).

'ריבוי ומיעוט' – יש להביא את כל הדומה אל הפרט. (המיעוט מצמצם את המשמעות המרבה, ומעמידו על כל דבר שהוא כעין המפורש ודומה לו). 'ריבוי ומיעוט וריבוי' – מרבים אפילו דברים שאינם דומים לפרט, מלבד דבר אחד הראוי להוציאו מן הכלל יותר מכל, שאותו ממעטים.

ב. הדורש את התורה בריבויים ומיעוטים מרבה חיוב קרבן בשבועות דלשעבר, וכן סובר שניתן לפדות בכור אדם בכל דבר מלבד בשטרות, וכן סובר שרציעת עבד כשרה בכל מכשיר הניטל ביד, מלבד בסם. לעומתו הדורש את התורה ב'כלל ופרט', אין לו קרבן בשבועות דלשעבר; אין פודין בכור בעבדים שטרות וקרקעות; אין רציעה אלא בכלי מתכת.

להלכה יש קרבן גם בשבועה לשקר דלשעבר (רמב"ם שבועות א,ג), ולעומת זאת אין פודים בקרקעות עבדים ושטרות (בכורים יא,ו) ואין רוצעים אלא בכלי מתכת (עבדים ג,ט).
 וכבר כתב המאירי (כאן ולהלן כו. וע"ע בדבריו לו: לענין גזילת עבדים ושטרות) שדבר זה 'מתחלק לכמה ניצוצות'; יש מקומות שהולכים בו אחר 'כלל ופרט' ויש אחר 'ריבוי ומיעוט'.